

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู :
ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการครูประถมศึกษาในจังหวัดภาคอีสานตอนบน

นายสุกฤษณ์ ดังก้อง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-557-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019470

117127233

FACTORS EFFECTING TEACHER'S DEBT : A CASE STUDY OF ELEMENTARY
SCHOOL TEACHERS IN THE NORTHEASTERN PROVINCES

Mr. Suthison Dungkong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Sociology and Anthropology
Graduate School
Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-557-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการครูประถมศึกษาในจังหวัดภาคอีสานตอนบน

โดย

นายสุทธิสม ดังก้อง

ภาควิชา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. สัญญา สัญญาวิวัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

[Signature]คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สันติรา สุปภาพ)

[Signature]กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเทศ ดินณะกุล)

[Signature]กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สัญญา สัญญาวิวัฒน์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ผู้ทริส่ม ดังก้อง : ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู : ศึกษาเฉพาะกรณี
ข้าราชการครูประถมศึกษาในจังหวัดภาคอีสานตอนบน (FACTORS EFFECTING TEACHER'S
DEBT : A CASE STUDY OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN THE
NORTHEASTERN PROVINCES) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. สัณญา สัณญาวิวัฒน์, 151 หน้า,
ISBN 974-583-557-9

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดให้ข้าราชการครูมีภาวะ
หนี้สิน โดยมีสมมุติฐานดังต่อไปนี้

ก. สมมุติฐานหลักทางด้านเศรษฐกิจ : ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมี
ภาวะหนี้สิน

1. ความนิยมสร้างบ้านขนาดใหญ่ราคาแพงเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้สิน
2. ความนิยมนำเงินไปลงทุนโดยไม่มีความรู้เพียงพอเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะ

หนี้สิน

3. ความนิยมใช้เครื่องอำนวยความสะดวกตามสมัยนิยมเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมี

ภาวะหนี้สิน

ข. สมมุติฐานหลักทางด้านสังคม : ปัจจัยทางด้านสังคมเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะ
หนี้สิน

4. การมีจำนวนผู้อยู่ในความอุปการะมากเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้สิน
5. การไม่ยึดมั่นในคำสอนธรรม เรื่องอบายมุขเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้สิน
6. การยึดมั่นในประเพณีแบบเอาหน้าเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้สิน
7. การยึดมั่นในการมีส่วนร่วมในงานสังคมเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้สิน
8. การถือปฏิบัติตามสมัยนิยมด้านการศึกษาเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้สิน

ข้อมูลสำหรับการศึกษาครั้งนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากข้าราชการครูในจังหวัดภาคอีสาน
ตอนบนจำนวน 600 คน โดยใช้แบบสอบถามผลการศึกษาปรากฏว่าเป็นไปตามสมมุติฐานทุกข้อ ยกเว้น
ข้อ 5 ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานและวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการ
ครูจำนวนหนึ่งด้วย

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา สังคมวิทยา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C430322 : MAJOR SOCIOLOGY
KEY WORD: TEACHER / DEBT

SUTHISOM DUNGKONG : FACTORS EFFECTING TEACHER'S DEBT : A CASE STUDY OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN THE NORTEASTERN PROVINCES. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SUNYA SUNYAVIVAT, Ph.D. 151 pp.
ISBN 974-583-557-9

The main objective of this thesis entitled, Factors Effecting Teacher's Debt : A Case Study of Elementary School Teachers in the Northeastern Provinces, is to determine the socio-economic causes of the school teachers' debt, framed by 8 hypotheses:

A. Economic factors

1. Fashion of having large and costly houses causes teacher's debt
2. Fashion of unkeen investment causes teacher's debt.
3. Fashion of modern facility utilization causes teacher's debt.

B. Social factors

4. Having large dependency causes teacher's debt.
5. Not withdrawing from vices causes teacher's debt.
6. Strongly faithful to showing-off customs cause teacher's debt.
7. Strong practioner of social event participation causes teacher's debt.
8. Strong follower of highly educated fashion causes teacher's debt.

Data for this study are from questionnaires administered to 600 school teachers sampling from all teachers of upper Northeastern Provinces of Thailand. After analysing the data according hypotheses, the calculated outomes were then statistically tested, resulting in all confirmation but one, i.e. hypothesis number 5. At the end, some recommendations on how to solve or ameliorate teachers' debt were also offered by the author.

ภาควิชา.....สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....

สาขาวิชา.....สังคมวิทยา.....

ปีการศึกษา.....2536.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สัญญา สัญญาวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ สัปดาห์ สภาว ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเทศ ดินณะกุล กรรมการสอบ วิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สัญญา สัญญาวิวัฒน์ เป็นอย่างยิ่งที่ได้ กรุณาสละเวลาตรวจแก้ไข แนะนำ และให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ขอบคุณเพื่อน ๆ สังคมวิทยา C4 ทุกคนที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจ

ขอบคุณ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และข้าราชการครู ที่กรุณาให้ความร่วมมือใน การตอบแบบสอบถามและตอบการสัมภาษณ์

ท้ายที่สุด ผู้ศึกษาใคร่ขอกราบขอบพระคุณต่อคุณพ่อ คุณแม่ และญาติพี่น้องทุกคนที่คอย ให้กำลังใจและสนับสนุนในด้านการศึกษจนสำเร็จการศึกษา

สุทธิสม ดั่งก้อง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทก	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
2 กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	4
ทฤษฎีพึ่งพา.....	4
วัฒนธรรมแบบบริโภคนิยม ลัทธิบริโภคนิยม วัตถุนิยม.....	7
ค่านิยม.....	15
ชนชั้นทางสังคม.....	20
การยึดมั่นในศาสนา พิธีกรรมนิยม.....	25
ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ.....	28
สรุปแนวคิดทฤษฎี.....	29
บททวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	30
สรุปเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	42
สมมุติฐาน.....	43
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง.....	51
แนวการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล.....	53
ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการ.....	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	58
ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่างกับภาวะหนี้สิน.....	72
ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบด้านต่าง ๆ ของภาวะหนี้สิน.....	86
ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการช่วยเหลือแบ่งเบาหรือ ปลดเปลื้องภาวะหนี้สิน.....	97
5 การทดสอบสมมติฐานและอภิปรายผล.....	99
6 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ.....	119
สรุปผลการศึกษา.....	122
ข้อเสนอแนะ.....	123
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก.....	130
ประวัติผู้เขียน.....	151

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงเพศของข้าราชการครู.....	59
2	แสดงสังกัดของข้าราชการครู.....	59
3	แสดงอายุของข้าราชการครู.....	60
4	แสดงวุฒิการศึกษาของข้าราชการครู.....	61
5	แสดงระดับของข้าราชการครู.....	62
6	แสดงลักษณะงานที่ทำของข้าราชการครู.....	63
7	แสดงเงินเดือนของข้าราชการครู.....	64
8	แสดงรายได้อื่นนอกจากเงินเดือนของข้าราชการครู.....	65
9	แสดงสถานการณ์การสมรสของข้าราชการครู.....	66
10	แสดงจำนวนบุตรของข้าราชการครู.....	67
11	แสดงอาชีพคู่สมรสของข้าราชการครู.....	68
12	แสดงรายได้คู่สมรสของข้าราชการครู.....	69
13	แสดงอายุราชการของข้าราชการครู.....	70
14	แสดงภาวะหนี้สินของข้าราชการครู.....	71
15	แสดงแหล่งของภาวะหนี้สินของข้าราชการครู.....	71
16	แสดงจำนวนภาวะหนี้สินของข้าราชการครู.....	72
17	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับภาวะหนี้สิน.....	73
18	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสังกัดกับภาวะหนี้สิน.....	74
19	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับภาวะหนี้สิน.....	75
20	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษากับภาวะหนี้สิน.....	76
21	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับกับภาวะหนี้สิน.....	77
22	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงานที่ทำกับภาวะหนี้สิน.....	78
23	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเงินเดือนกับภาวะหนี้สิน.....	79
24	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้อื่นกับภาวะหนี้สิน.....	80

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
25	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการสมรสกับภาวะหนี้สิน.....	81
26	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับภาวะหนี้สิน.....	82
27	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพคู่สมรสกับภาวะหนี้สิน.....	83
28	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของคู่สมรสต่อเดือนกับภาวะหนี้สิน.....	84
29	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุราชการกับภาวะหนี้สิน.....	85
30	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการอุทิศเวลาให้แก่ทางราชการ กับภาวะหนี้สิน.....	86
31	แสดงประสิทธิภาพการทำงานก่อนและหลังการเป็นหนี้.....	87
32	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความร่วมมือ เชื่อถือ และ ไว้วางใจจากเพื่อนครูกับภาวะหนี้สิน.....	88
33	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความร่วมมือ เชื่อถือ และ ไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชากับภาวะหนี้สิน.....	89
34	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความร่วมมือ เชื่อถือ และ ไว้วางใจจากนักเรียนกับภาวะหนี้สิน.....	90
35	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความร่วมมือ เชื่อถือ และ ไว้วางใจจากชุมชนกับภาวะหนี้สิน.....	91
36	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีปากเสียงกับคู่สมรสและลูกกับ ภาวะหนี้สิน.....	92
37	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการทำกิจกรรมส่งเสริมความสงบสุขและ ความมั่นคงของครอบครัวกับภาวะหนี้สิน.....	93
38	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความสำคัญหรือสนใจครอบครัวกับ ภาวะหนี้สิน.....	94
39	แสดงการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นก่อนและหลังการเป็นหนี้.....	95
40	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจทำสิ่งใด ๆ กับภาวะหนี้สิน.....	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
41	แสดงความต้องการให้ความช่วยเหลือแบ่งเบาหรือปลดเปลื้องภาระหนี้สินของข้าราชการครู.....	97
42	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความนิยมสร้างบ้านขนาดใหญ่ราคาแพงกับภาวะหนี้สิน.....	100
43	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับกิจการที่ข้าราชการครูนำเงินไปลงทุน.....	101
44	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความนิยมนำเงินไปลงทุนโดยไม่มีความรู้เพียงพอกับภาวะหนี้สิน.....	102
45	แสดงถึงการใช้เครื่องอำนวยความสะดวกของข้าราชการครู.....	103
46	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความนิยมใช้เครื่องอำนวยความสะดวกตามสมัยนิยมกับภาวะหนี้สิน.....	104
47	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้อยู่ในความอุปการะกับภาวะหนี้.....	106
48	แสดงการมีว่สมอบายมุขของข้าราชการครู.....	107
49	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการไม่ยึดมั่นในศาสนธรรมเรื่องอบายมุขกับภาวะหนี้สิน.....	108
50	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการยึดมั่นในประเพณีต่าง ๆ.....	110
51	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการยึดมั่นในประเพณีแบบเอาหน้ากับภาวะหนี้สิน.....	111
52	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการยึดมั่นในการมีส่วนร่วมในงานสังคม.....	112
53	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการยึดมั่นในการมีส่วนร่วมในงานสังคมกับภาวะหนี้สิน.....	113
54	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการถือปฏิบัติตามสมัยนิยมด้านการศึกษากับภาวะหนี้สิน.....	114

สุทธิสม ตั้งก้อง : ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาวะหนี้ของข้าราชการครู : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการครูประถมศึกษาในจังหวัดภาคอีสานตอนบน (FACTOR EFFECTING TEACHER'S DEBT : A CASE STUDY OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN THE NORTHEASTERN PROVINCES) อ. ทปริญญา : รศ.ดร. สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 150 หน้า, ISBN 974-583-557-9

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้ โดยมีส่วนฐานดังต่อไปนี้

ก. ส่วนฐานหลักทางด้านเศรษฐกิจ : ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้

1. ความนิยมสร้างบ้านขนาดใหญ่ราคาแพงเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้
2. ความนิยมนำเงินไปลงทุนโดยไม่มีความรู้เพียงพอเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้
3. ความนิยมใช้เครื่องอำนวยความสะดวกตามสมัยนิยมเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้
4. ส่วนฐานหลักทางด้านสังคม : ปัจจัยทางด้านสังคมเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้
5. การไม่ยึดมั่นในศาสนาเรื่องอบายมุขเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้
6. การยึดมั่นในประเพณีแบบเอาหน้าเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้
7. การยึดมั่นในการมีส่วนร่วมในงานสังคมเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้
8. การถือปฏิบัติตามสมัยนิยมด้านการศึกษาเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้

ผลการศึกษาปรากฏว่าเป็นไปตามสมมุติฐานทุกข้อ ยกเว้นข้อ 5 ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน